

KUNST EN RELIGIE IN OOST EN WEST

drie exposities over islamitische kunst, hedendaagse Christusbeelden en de wereld van de bijbel

Kunst en religie mogen zich de laatste jaren verheugen in een toenemende belangstelling. In een aantal Nederlandse musea worden regelmatig interessante exposities georganiseerd, die zeer de moeite waard zijn om te bezoeken. De meestal met grote zorg samengestelde en schitterend uitgevoerde (kleuren)catalogi die deze tentoonstellingen vergezellen, bieden de bezoeker de mogelijkheid om, eenmaal weer thuis, nog vele uren na te genieten van wat in de besloten ruimte van het museum geboden werd en de opgedane ervaringen nog verder uit te diepen. In twee musea - het Volkenkundig Museum in Rotterdam en Museum Catharijneconvent in Utrecht - zijn momenteel twee van zulke exposities te zien: 'Dromen van het paradijs/Pelgrim van de pen' en 'Jezus is boos'. En in het Bijbels Openluchtmuseum is van 18 juni tot 2 november een tentoonstelling ingericht over eeuwig leven, dood en hiernamaals in de wereld van de bijbel. Een impressie van wat deze tentoonstellingen te bieden hebben.

Dromen van het paradijs

De expositie *Dromen van het paradijs* in het Museum voor Volkenkunde Rotterdam geeft een boeiend overzicht van islamitische kunst en volkskunst vanaf het ontstaan van de islam in 622 tot heden. De tentoonstelling toont de rijkdom van het islamitisch erfgoed in een groot aantal kunstvoorwerpen, variërend van architectonische elementen tot miniaturen, handschriften, kostuums en sieraden. De collectie, waaronder zich unieke stukken bevinden, zijn te bewonderen in sfeervol ingerichte expositieruimten.

De voorwerpen zijn geselecteerd op schoonheid en zeggingskracht. Duidelijk is te zien, hoe het geloof als inspiratiebron zorgt voor eenheid in expressie in een gebied dat zich uitstrekt van Marokko tot ver in Indonesië. Dat neemt niet weg, dat er ruimte is voor lokale tradities en ontwikkelingen, met name zichtbaar in fraaie voorbeelden van volkskunst. *Dromen van het paradijs* is grotendeels samengesteld uit de collectie islamitische kunst van het Museum voor Volkenkunde in Rotterdam. Een overzichtstentoonstelling van deze omvang vond in Nederland voor het laatst in 1927 plaats. De expositie is te bezichtigen tot 7 januari 1996. Catalogus: f 55,00. Op aanvraag verzorgt het museum rondleidingen voor groepen van maximaal 10 personen; kosten f 75,00.

Pelgrim van de pen

Aansluitend aan de tentoonstelling *Dromen van het paradijs* presenteert het Museum voor Volkenkunde Rotterdam de expositie *Pelgrim van de pen*: circa 50 schilderijen van meesterkalligraaf Ghani Alani (Bagdad, 1937). Deze van oorsprong Iraakse kunstenaar woont en werkt in Parijs. Vanuit zijn Parijse atelier weet hij vele jonge kunstenaars te inspireren. Zijn vernieuwingen hebben mede bijgedragen aan de ontwikkeling van een westerse stroming in de moderne Arabische kalligrafie: de Franse school van 'Les Signes'.

Alani is een van de laatste 'meesters' in het vak. Hij beheerst de klassieke Arabische kalligrafie zowel in technisch als in artistiek opzicht. Zoals ook andere meesters in het vak laat hij zien, hoe hij naast de klassieke stijlen een heel eigen stijl van werken ontwikkelt. Als een van de eerste kalligrafen betreft Alani de mogelijkheden van westerse beeldende kunst in zijn werk: letters en betekenis worden

ondergeschikt aan compositie en visueel effect. Hoewel zijn klassieke scholing zichtbaar blijft, lijken de woorden vaak te dansen in een vrije vormgeving. Kleur gaat een eigen rol spelen, en de lijnen volgen niet langer vastgelegde patronen.

Het werk van Ghani Alani, die voor het eerst in een Nederlands museum exposeert, is nog te zien tot 11 juni 1995.

Museum voor Volkenkunde
Willemskade 25
3016 DM Rotterdam
telefoon 010 - 4112201

Openingstijden

Dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 - 17.00 uur. Zon- en feestdagen van 11.00 - 17.00 uur.

Bereikbaarheid

Vanaf Centraal Station tram 5 (halte Westplein) of metro (halte Leuvehaven).

Jezus is boos

Met de prikkelende titel *Jezus is boos* besteedt Museum Catharijneconvent voor het eerst in zijn bestaansgeschiedenis aandacht aan de hedendaagse kunst. Het initiatief voor de expositie werd genomen door het Instituut voor Liturgiewetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen. De tentoonstelling was eerder al te zien in museum De Wieger in Deurne.

De titel voor de tentoonstelling is ontleend aan een werk van Marlene Dumas uit 1983. Dumas tekende de persoon van Jezus als een strenge schoolmeester die alles ziet en bestraft. Het is een van de voorbeelden waarop het Christusbeeld vorm kreeg in de Nederlandse moderne kunst. Vierenveertig andere bekende en minder bekende eigentijdse kunstenaars (onder wie Jacques Frenken, Anton Heyboer, Paul Klemann, Lucebert, Marc Mulders en Rob Scholte) laten op deze tentoonstelling in meer dan vijftig werken - schilderijen, beelden, tekeningen, grafiek en foto's - zien hoe zij zijn omgegaan met de figuur van Christus. Sommigen voelen zich daarbij verwant met de christelijke geloofsinhoud, anderen staan daar juist kritisch tegenover en nemen afstand. Allen zijn hoe dan ook beïnvloed door de christelijke cultuur.

De expositie *Jezus is boos* is te zien tot en met 18 juni 1995. In de catalogus (uitgegeven door Het Boekencentrum in Zoetermeer onder redactie van Regn. Steensma; f 37,50) worden alle tentoongestelde werken beschreven en in kleur afgebeeld. Daarnaast hebben vijf auteurs in algemene artikelen verschillende facetten van de kunstwerken nader geanalyseerd, zowel naar kunsthistorische als theologische achtergrond. Het boek *Jezus is boos* is daardoor meer dan alleen een catalogus, maar een waardevol document van cultuur en geloof in Nederland aan het eind van de 20e eeuw en een spiegel van het denken over Christus en christendom in onze tijd.

Voor groepen kan op aanvraag een rondleiding worden georganiseerd en is er na bezoek aan de tentoonstelling een ruimte met diaprojector beschikbaar om het geziene na te bespreken; kosten f 25,00 per uur.

Museum Catharijneconvent

*Nieuwegracht 63
3512 LG Utrecht
telefoon 030 - 313835*

Openingstijden

Dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 - 17.00 uur. Zaterdag, zon- en feestdagen van 11.00 - 17.00 uur.

Bereikbaarheid

Twintig minuten lopen van Utrecht CS, buslijn 2/22, halte Catharijneconvent (Lange Nieuwstraat).

Eeuwig leven, dood en hiernamaals

Wie de opvattingen over het hiernamaals van joden en christenen vergelijkt met die van religies in de oude wereld, ziet vele overeenkomsten. Vooral christenen hebben bestaande voorstellingen overgenomen, mede vanwege het feit dat de abstracte blik op het leven na de dood voor de doorsnee gelovige weinig houvast bood. Omdat dit als probleem werd ervaren, koos men voor de overname of aanpassing van bestaande ideeën. De tentoonstelling *Eeuwig leven, dood en hiernamaals in de wereld van de bijbel*, die vanaf 18 juni tot 2 november te zien is in het Bijbels Openluchtmuseum is, toont hoe mensen uit de oudheid zich het hiernamaals voorstelden en welke voorstellingen door christenen zijn overgenomen. Bezoekers kunnen er kennismaken met de voorstellingen van onderwereld en paradijs zoals deze in het Mesopotamische wereldbeeld pasten. Ze kunnen zien, hoe in de Egyptische mythologie de mens zijn plaats kreeg toebedeeld in het kringloopproces en op welke manier in de Grieks-Romeinse beschaving nieuwe religies en filosofische stromingen voor de ziel verlossing uit de dood aanboden en hoe naast oude, oosterse opvattingen nieuwe visies op onsterfelijkheid ontstonden.

Een centrale plaats in de expositie wordt ingenomen door een reconstructie van de grafkamer van Sennedjem uit Deir-el-Medina (ca. 1300 v. Chr.). Deze grafkamer - met meer dan 50 vierkante meter fresco's - geldt als een van de belangrijkste Egyptische monumenten. Men kan er tot in details zien hoe de Egyptenaren zich het leven na de dood voorstelden.

Het Bijbels Openluchtmuseum heeft scholen een veelzijdig aanbod te bieden, dat kan aansluiten bij de lessen levensbeschouwing, maatschappijleer, (kunst)geschiedenis en klassieke talen. Lesmateriaal ter voorbereiding van een schoolbezoek kan tevoren worden aangevraagd.

*Bijbels Openluchtmuseum
Profetenlaan 2
6564 BL H.Landstichting
telefoon 080 - 229829*

Openingstijden

Het museum is geopend van 20 maart tot en met 2 november, dagelijks van 9.00 - 17.30 uur.

Bereikbaarheid

Met openbaar vervoer: vanaf station Nijmegen stadsbus lijn 5, richting Groesbeek. In juli en augustus rijdt vanaf het station een speciale museumsnelbus.